

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLERDEN RADİKAL ÖRGÜTLERE: TÜRKİYE’DE RADİKALLEŞME, TERÖR VE ÜNİVERSİTE

From Social Sciences and Humanities to Radical Organizations: Radicalization, Terror, And University: The Case of Turkey

Ömer ASLAN*
Hakan KIYICI**

Öz

Radikalleşme ve terörizm çalışmalarında, fen bilimleri ve mühendislik alanlarından dini motifli terör örgütlerine katılım olduğu not edilirken, aşırı sağ ve radikal sol örgütlere ise sosyal-beşeri bilimlerden katılım olduğuna dair iddialar dile getirilmektedir. Bu makale Türkiye’de üniversite gençleri arasında sol örgütler bağlamında radikalleşme süreçlerini ve üniversite öğrencileri arasında PKK, DHKP-C ve MLKP gibi terör örgütlerine katılımı incelemektedir. Bu örgütlere katılıma dair açık kaynaklardan derlenen militan profilleri incelenerek, üniversite ve radikalleşme konusunda durum tespitinden sonra politika yapıcılara önerilerde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: PKK/YPG, Gençlik Radikalleşmesi, Üniversiteler, DHKP-C, MLKP, Sosyal Bilimler

Abstract

This article investigates processes of radicalization among the youth in Turkish universities. The most recent literature on radicalization and terrorism raises the claim that engineering and science students are more likely to join right-wing terrorist organizations whereas humanities and social science students mostly join left-wing terrorist groups. Taking this significant insight into account and departing from an initial observation that many students from Turkish universities have joined in the PKK and other left-wing terrorist groups lately, this article discusses the case of Turkey in terms of radicalization and university based on open-source data. Policy recommendations follow an in-depth survey of the situation.

* Yrd. Doç. Dr. Ömer Aslan. Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Polis Akademisi. Omer.aslan@pa.edu.tr;

** Hakan Kıyıcı, Arş. görevlisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Polis Akademisi.

Keywords: PKK/YPG, Youth Radicalization, DHKP-C, MLKP, University, Social Sciences

Giriş

Radikalleşme ve terör çalışmalarında ‘terörün kaynağında yoksulluğun olduğu’ ve ‘alt sosyo-ekonomik sınıflara mensup bireylerin terör örgütlerine katıldıkları ve daha çabuk radikalleştikleri’ tezleri revize edilmiş durumdadır. Şehirli, eğitilmiş ve orta ve hatta üst sınıfa mensup bireylerin de terör örgütlerine katıldıkları farklı terör örgütleri ve aşırılıkçı hareketler örneğinde kabul görmektedir. Diğer yandan, üniversiteler ve eğitim kurumları hem giderek artan oranda terör örgütlerinin hedefi haline gelmekte hem de üniversite öğrencilerinin terör örgütlerine katılımı not edilmektedir (Aljazeera, 2017). Bu gelişmeye paralel olarak, genel olarak eğitim ve üniversite ile radikalleşme ve terör arasında bağlantılar literatürde daha fazla ve çok yönlü olarak araştırılmaktadır.

Merkezi New York’ta bulunan ‘Eğitimi Saldırlara Karşı Koruma Küresel Koalisyonu’nun (GCPEA) 2014 yılında yaptığı bir araştırmaya göre, başta Pakistan (eğitim kurumlarına 2004-2013 yılları arasında 724 saldırı) ve Afganistan (aynı yıllarda 205 saldırı) olmak üzere birçok ülkede okullar ve üniversiteler terör saldırılarının hedefi olmaktadır (Theguardian, 2015). Üniversiteler ve diğer eğitim kurumları terör örgütleri tarafından ‘yumuşak hedefler’ (soft targets) olarak görülmektedir (Bradford ve Wilson, 2013). Örneğin, Pakistan’da onlarca kişinin hayatına mal olan Bacha Khan Üniversitesine yapılan saldırıyı gerçekleştiren terör grubunun lideri Ömer Mansur üniversiteleri kasten hedef aldıklarını, ‘bundan böyle Meclisteki parlamenterleri, mahkemedeki hâkimi veya kışladaki askeri değil, bu yetkililerin bu görevlere hazırlandıkları eğitim kurumlarını hedef alacaklarını’ belirtmişti (Tribune, 2016).

Bununla birlikte, üniversiteler ve okullar, terör grupları tarafından yalnızca saldırı hedefleri olarak görülmemekte; terörist grupların militan kazanma mekanları olarak da kullanılmaktadır. Örneğin, merkez Taliban liderliği Bacha Khan üniversitesine yapılan saldırıyı kınadı ve aksine kendilerinin üniversite gençliğini cihad hareketlerinin olası mensupları olarak gördüklerini belirtti (The Nation, 2016). Afganistan’da da 2011 yılında El-Kaide’ye bağlı olarak Kabil Üniversitesinde yapılmış bir terör hüccesinin ortaya çıkartıldığı haberlerde yer almıştır. Afganistan’ın bazı üniversitelerinde başka faktörlerin de devreye girmesiyle üniversite öğrencileri arasında radikalleşme tartışmaya açılabilir (Zaman ve Mohammadi, 2014). Terör örgütleri yalnızca az gelişmiş ülkelerde üniversiteyi hedef ve militan kazanma yeri olarak görmemektedirler. Gelişmiş ülkelerde de eğitilmiş ke-

sim terör örgütlerine katılmakta ve terör saldırılarında aktif olarak yer almaktadır. ‘Üniversite, radikalleşme ve terör’ bağlantısı Birleşik Krallık’ta son yıllarda en çok tartışılan ve tartışma yaratan konuların başında gelmektedir (Brandon, 2011, 6-8). Ancak genel radikalleşme çalışmalarında olduğu gibi, radikalleşme, terörizm ve eğitim bağlantısı da dini motifli veya dini sömüren terör örgütleri bağlamında ele alınmaktadır. Etnik ayrılıkçı radikal terör örgütlerinde eğitim ve terör bağlantısını inceleyen akademik çalışmalar oldukça azdır. Türkiye vakası bu bakımdan bu literatüre yeni bir bakış kazandırabilir.

Terörle mücadele hafızası ve tecrübesi çok derin ve taze olan Türkiye’de de eğitim, üniversite ve terör ilişkisi bugüne dek anlamlı bir tartışmanın konusu olmamıştır. PKK’nın ve diğer terör örgütlerinin kuruluşunda ciddi bir ‘üniversite (kampüsü, ortamı, dersleri vs.) dahli’ olmasına rağmen gerçekleşen bu ihmal oldukça düşündürücüdür. Hâlbuki, özellikle son yıllarda ön plana çıkmak kaydıyla, Türkiye’de de çok ciddi bir gençlik ve üniversite radikalleşmesinden bahsedilebilir. Özellikle son birkaç yıl içerisinde çok sayıda üniversite öğrencisinin PKK’ya katıldığı, (Karar, 2016; Milliyet, 2014; Hürriyet, 2017) hatta lise dönemindeki çok sayıda gencin hem PKK’ya hem de diğer radikal sol fraksiyonlara katılım sağladığı bilinmektedir (Sendika14, 2015; Milliyet, 2014a). İzmir Adliyesine 2017 yılında yapılan saldırının faili teröristlerden birisinin Dicle Üniversitesi öğrencisi olduğu ve 2015’te PKK’ya katıldığı bilinmektedir (Karar, 2017).

Bilimsel ve özgür düşüncenin merkezleri olarak üniversitelerin ‘terör’ ve ‘radikalleşme’ olguları ile yan yana gelmesi birçok çıkmazı ve soruyu da beraberinde getirmektedir. Üniversitelerin güvenlik aktörleri haline getirilmemeleri önemli olmakla birlikte, üniversitelerde farklı bölümlerde okuyan gençlerin farklı ideolojideki terör örgütlerine katılım sağlıyor olma ihtimallerini önemsemek gerekir. Mühendislik başta olmak üzere sayısal bilimlerde okuyan öğrencilerin daha çok dini-motifli terör örgütlerine katıldıkları iddia edilirken, sosyal ve beşeri bilimler öğrencilerinin çoğunlukla sol çizgideki terör örgütlerine katıldıkları literatürde iddia edilmektedir (Hudson, 1999: 42; Hertog ve Gambetta, 2016). Schwartz (2008) ise, dini motifli radikal örgütler arasında özellikle doktorların varlığını not etmekte ve bu durumu açıklamaya çalışmaktadır. Bu makalenin temel amacı üniversite, radikalleşme ve terör konusunda Türkiye örneğini yeni oluşan bu literatür bağlamında değerlendirmektir. Bu hususta, yazarların açık kaynaklardan derlediği üniversite öğrencileri arasından PKK’ya katılımlar da incelenmekte ve örgüte katılımların ezici oranda sosyal ve beşeri bilimler alanında yapıldığı gösterilmektedir. Makalede bu hususta alınan güvenlik önlemleri, bu önlemlerin ortaya çıkardığı açmazlar farklı ülkelerden örneklerle tartışılmaktadır.

Üniversite, Terör ve Radikalleşme

Terör çalışmalarında uzun yıllar terör örgütlerine katılımların ve aşırılığa savrulan bireylerin büyük oranda yoksul, dezavantajlı, toplumun kıyısında kalmış kesimlerden çıktığı savunuldu. Örneğin, Amerikan Kongre Kütüphanesi için 1999 yılında yapılmış bir çalışmada, az gelişmiş ülkelerdeki FARC (*Revolutionary Armed Forces of Colombia*), PKK, LTTE (*The Liberation Tigers of Tamil Elam*) gibi terör örgütlerine mensup militanların toplumun alt sosyo-ekonomik gruplarına mensup oldukları iddia edildi (Hudson, 47, 49-50). 11 Eylül saldırıları, bu saldırıları gerçekleştiren teröristlerin eğitilmiş olmaları dolayısıyla bir uyarı niteliği taşıdı. Bu saldırılardan sonra, terör ve radikalleşme çalışmalarında örgütlerin eğitilmiş, orta sınıfa mensup ve şehirli kimseleri de saflarına katabildikleri genel kabul görmeye başladı. Ancak terör örgütlerinin eğitilmiş kişileri militan olarak kazanabildiklerine dair 11 Eylül öncesine de giden pek çok veri bulunmaktadır.

Üniversite, terör ve radikalleşme ilişkisinin bu kadar az çalışılmış olması ve üzerinde yeterince durulmaması, geçmiş tecrübelerle çelişen bir durum oluşturmaktadır. Kanada'dan Amerika Birleşik Devletlerine, Mısır'dan İtalya'ya kadar üniversiteler radikal ideolojilerin de alan bulmaya çalıştıkları yerler oldu. Kanada güvenlik birimleri hükümet ve medyaya ek olarak eğitim alanı özellikle kontrol altında tutmayı istedi (Hewitt: 2000, 196). Bunun nedenleri, komünizmin gençleri etkilemek istemesi, bunu denemenin biri olarak üniversitelerde öğrenci kulüplerini kontrol altına almaya çalışması ve üniversitelerin o dönem, Avrupa'da olduğu gibi Yeni Sol, Kızıl Güç ve Siyah Güç gibi akımlara paralel olarak protesto ve radikal eylemin merkezleri haline gelmeleriydi (Hewitt, 200, 210).

Saad Eddin İbrahim'in Mısır'daki iki terör örgütüne ilişkin yaptığı çalışma bu bakımdan oldukça önemlidir. Bu iki örgütten, 'İslami Kurtuluş Örgütü' ya da Arap medyasının verdiği isimle 'Teknik Askeri Akademi' (TAA) grubu, bilim eğitimi üzerine doktorası olan modern, eğitilmiş bir kişi olan Salih Siriyeye tarafından kuruldu (İbrahim, 1980: 435). *Repentance and Holy Flight* (Tevbe ve Kutsal Cihat) (TKC) adlı grubun lideri Şükrü Mustafa ise tarım bilimlerinde lisans eğitimi almıştı (İbrahim, 1980: 436). Her iki grup da üniversite öğrencileri veya üniversiteden yeni mezunları örgütlerine katmaya çalıştı. Bunu yaparken de arkadaşlık, akrabalık ve ibadet gibi araçları kullandılar. Örgütün daha kıdemli mensupları camilerde gençleri takip edip, akideleri daha sağlam olan gençleri namaz sonrası fetvalara çağırıp, içlerinden siyasallaştırabileceklerini örgüte davet ediyorlardı (İbrahim, 1980: 437-438). İbrahim ve arkadaşlarının hapiste görüştüğü 34 TAA ve TKC örgüt mensubu ortalama olarak ailelerinden daha eğitilmiş-

diler ve bunlardan yirmi dokuzu ya üniversite mezunuydu ya da üniversite okumaktaydı. Tutuklandıklarında üniversitede öğrenci olan on sekizinden altısı mühendislik, dördü tıp, üçü tarım bilimleri, ikisi eczacılık, ikisi teknik askeri bilim ve biri edebiyat bölümündeydi (İbrahim, 1980: 439-440). Bu on sekiz kişiden on dördünün okuduğu doğa bilimlerine ait bölümlere girebilmek için Mısır'da genel lise sınavında yüksek puan almak gerekiyordu (İbrahim, 1980: 440). Burada ortaya çıkan profil, literatürde iddia edilenin aksine, örgüt mensuplarının asosyal, marjinalleşmiş, topluma yabancılaşmış ve aile sorunları olan kimseler değil, aksine orta sınıfa mensup insanlar olduklarıydı (İbrahim, 1980: 440).

Hizb-ul Tahrir örgütünün Endonezya'da yayılma sürecine bakıldığında da üniversitelerin alan ve üye kazanma amaçlı yerler olarak algılandığı görülmektedir. Bunun bir nedeni üniversite öğrencilerinin ülkenin geleceğinde önemli roller üstleneceklerine olan inançtı. Hizb-ul Tahrir bu amaçla üniversitelerde öğrenci kulüpleri kurdu ve farklı üniversitelerdeki her öğrenci kulübüne erişim sağlamak için de *Özgürlük Çağrısı* (GEMA) adını verdiği bir yapı oluşturdu (Osman, 2010: 603-611, 617). Palmer'in Peru'da 'Aydınlık Yol' örgütü bağlamında bahsettiği gibi, üniversiteler bazı vakalarda radikal bir terör örgütünün doğması adına kuvöz görevi dahi görebildiler (bu sayıdaki makalesi).

Üniversiteler, öğrencilerin Marksist Leninist ideolojiyle veya başka devrimci fikirlerle tanışmalarına ve radikalleşme sürecine böylece başlamalarına imkân vermeleri yönünden terörizmin büyümesine elverişli yerler olarak da görüldü (Hudson, 16, 135). Örneğin, *Free University of Berlin*'in Almanya'daki 2 Haziran Hareketi (*June Second Movement*) ve *Bader-Meinhof Çetesi* için adam kazanma yuvası haline geldiği not edilir (Hudson, 48; Burleigh, 222-3). Kızıl Ordu Fraksiyonu'nun kurucularından Gudrun Ensslin'in radikalleşme sürecinde Tübingen Üniversitesinde öğrenciliği sırasında öğrenci hareketiyle tanışması ve harekete dahil olmasının payı büyüktür (Varon, 2004: 64).

Statera, İtalya'da 1977 isyanları sırasında 30-40 bin öğrencinin Eğitim Bakanına yönelik protesto başlattığını ve öğrenci hareketi içerisinden Kızıl Tugaylar'a ciddi oranda destek verildiğini not eder (1979: 658). Statera bunu genel ekonomik şartların kötüleşmesine rağmen üniversitelerin lise diploması olan herkese üniversite eğitimi sağlamak mecburiyetinden ötürü sürekli büyümelerine bağlar (663; Burleigh, 2008: 191-192). “. . . siyasal radikalleşme özellikle de alt orta sınıfa mensup öğrenciler arasında görülmek üzere üniversitelerde meydana gelebilmektedir. İnsani bilimler öğrencileri de radikalleşmeye müsaittir çünkü onların da iş bulma şansları

oldukça düşüktür” (Statera: 666). “[İtalya’daki Kızıl Tugaylar örgütünün liderleri olan] Margherita Cagol ve Renata Curcio Marksizm-Leninizm ile sosyal-Katolik unsurları birleştiren Trento Üniversitesi Sosyoloji Fakültesinde eğitim görmüşlerdi” (Vecchio, 2016: 215). Dolayısıyla üniversiteler bir şekilde hem Türkiye’de hem de dünyanın farklı yerlerinde gençlik radikalleşmesinin önemli bir unsuru oldukları gibi, terör örgütlerinin hem saldırmak için hedef aldığı ama daha da önemlisi militan kazanmak için elverişli yerler olarak gördüğü mekânlar oldu.

İtalya’dan Türkiye’ye, İspanya’dan İrlanda ve Almanya’ya kadar, 1966-1976 yılları arasında aktif terör örgütleri militanlarının profilini inceleyen Russell ve Bowman ister üniversitede öğrenci oldukları dönemde teröristliğe bulaşmış olsunlar ister mezun olduktan sonra, eğitilmiş teröristlerin örgüte katılımdan önce bir şekilde anarşist veya Marksist fikirlerle tanıştıklarını ortaya koymaktadır. (Hudson, 46) ‘Yeni Sol’ hareket bağlamında ortaya çıkan radikal sol bir örgüt olarak ‘Weather Underground’ örgütünün en önemli örgütlenme yeri üniversiteler oldu. ABD’de Columbia Üniversitesinin diğer birçok ‘liberal’ üniversite gibi “sınıf sömürsünün sürdürülmesine hizmet ettiği” işgal edilmesini de içeren 1968-1969 öğrenci isyanına, dışarıdan ajitasyon yapanlar veya öğrenciler olarak çok sayıda Weather Underground örgüt üyesi katıldı. Columbia üniversitesindeki eylemlerden etkilenen öğrenciler bu defa Fransa’da üniversiteleri işgal ettiler ve neredeyse Fransız devletini yıkacaklardı. (Varon, 25-26, 48) Margrit Schiller, 1971’de Kızıl Ordu Tugayları militanlarına evini açarak örgüte destek verdiğinde Heidelberg Üniversitesinde bir öğrenciydi. Daha sonra örgüte katıldı ve yeraltında indi. (Melzer, 2015: 204)

‘Harekete geçmek’ anlamına gelen EKIN adıyla kurulduğunda kurucuları Bilbao’da Deusto Üniversitesinde öğrenci tartışma gruplarına mensup gençlerdi (Burleigh, 271). ETA ilerleyen yıllarda üniversiteleri ve üniversite hocalarının da hedef alan bir örgüt oldu. Konuştuğumuz bir ETA uzmanı, ‘ETA’nın Bask bölgesinde akademisyenleri tehdit ederek onları üniversitelerini terk etmeye zorladığını ve önde gelen ETA-karşıtı hareketlerin içinde yer alan üniversite hocalarının da ETA tarafından hedef alındığını’ not etmektedirler. Örneğin, Bask Bölgesi Üniversitesinde bazı üniversite hocalarının hayatına kastedilmesi ve Madrid’in önde gelen üniversitelerinden birinde Hukuk Profesörü olan Francisco Tomás Valiente’nin öldürülmesini bu duruma örnek olarak vermektedirler. Ayrıca, ETA’yı destekleyenler ve sempatanlarının diğer üniversite öğrencilerini radikalleştirerek kampüslerde korku ve sindirme atmosferi yarattıklarını da not ederler. Yani üniversite öğrencisi oldukları dönemde terör örgütleri kuran veya mevcut örgütlere katılan öğrenciler üniversiteleri hedef almaktan da çekinmediler.

İtalya’da 1979’da bu durum üniversite hocalarının işçi-sınıfı içerisinden çıktıkları şüphe götürmez olmalarına rağmen ‘anti-proleter’ oldukları ve burjuva eğilimlerine sahip oldukları gerekçeleriyle saldırıya uğramalarına kadar gitti (Burleigh: 2008, 213).

Özellikle son dönemde ve hususiyetler dini motifli terör örgütlerinde olmak üzere, ‘gençlik radikalleşmesi’ ve bu terör örgütlerinin bilinçli bir politikayla gençleri hedef aldıkları üzerinde durulmaktadır (Homeland Security Institute, 2009; Faiola ve Mekhennet, 2017). Genç yaş ve üniversite ortamı radikalleşmeye imkân verebilir ve terör örgütleri için elverişli ortam sunabilir çünkü Neuman’ın da belirttiği gibi, “cezaevleri veya İnternet gibi, üniversiteler de korunmasız yerlerdir. . . çünkü üniversiteler belli yaştaki gençlere, evlerinden ilk kez uzaklaştıkları, sık sık şaşkın ve ne yapacaklarını bilemez durumda oldukları ve kimlik krizi yaşayabildikleri dönemde yeni bir ortam sağlar. Bu da aşırılıkçı gruplara kolay yem olmalarına neden olur.” (House of Commons Radicalization: 15). McDaid ve McGlynn’e göre, Hoffman’ın dile getirdiği, “teröristlerin özünde diğerkam bireyler” ve bu yönleriyle teröristlerin savundukları dava ve ideallerin aktivist ve idealist genç üniversite öğrencilerine çekici gelebileceği iddiası Kızıl Ordu Fraksiyonu gibi örgütlerle anılan 1960 ve 70’lerin sol şiddet dalgasında açıkça görülmüştür (2016: 5). Pakistan’da son dönemde görüldüğü üzere, eğitilmiş, orta sınıf terör örgütleri için çekici bir hedef oluşturmaktadır çünkü “öğrencilerin—video düzenlemekten mühendisliğe kadar— sofistike medya stratejisine sahip ve şiddetli saldırılar planlayan örgütlere sağlayabilecekleri teknik yetenekleri bulunmaktadır” (Yusuf, 2016: 4-5). Siyasi partilerin öğrenci kanatları, organizasyonları da üniversite kampüslerinde radikalleştirici yol oynayabilirler (Yusuf, 2016: 5).

Özellikle son on yılda üniversite ve radikalleşme ilişkisi Birleşik Krallık’ta ‘kampüs radikalleşmesi’ kavramı çerçevesinde yoğun tartışmalara konu oldu. İngiltere’de üniversitelerin aşırılıkçı örgütlerin, özgürlük alanlarını istismar ederek radikal ideolojilerini yaydıkları ve militan kazanma faaliyetlerinde buldukları yerler haline geldikleri iddiasıyla tartışmalı kararlar alındı. İlk olarak 2005 yılı Londra bombalamasından sonra gündeme gelen üniversite, radikalleşme ve terör ilişkisi, Londra Üniversitesi öğrencisi Ömer Faruk Abdülmuttalip’in 2009 yılında gerçekleştirmeye çalıştığı terör saldırısını takip eden yıllarda üniversitelerin de İngiliz hükümetinin geliştirdiği *PREVENT* (Engelle) isimli stratejisi çerçevesine dahil edilmesine neden oldu. Demografik ve diğer risk faktörlerini göz önüne alan ‘öncelikli/hassas alanlar’ oluşturuldu ve bu alanların içinde bazı üniversiteler de dahil edildi (McGlynn and McDaid, 2016: 2). Buna ek olarak, İngiliz hükümeti üniversite yönetimlerine radikalleşme belirtileri ve aşırılıkçı

örgütlerin kampüslerde faaliyetleri konusunda teyakkuzda olma, radikal davranışlar sergileyen ve ‘radikal birey’ profiline uyan kişileri rapor etme zorunluluğu getirdi. Ayrıca, üniversitelerin, şiddete onay veren ve aşırılıkçı söylemi benimsemiş konuşmacıların üniversite kampüslerine sokmamaları ve etkinliklerine izin vermemeleri talep edildi (McGlynn and McDaid, 2016: 4).

Üniversite ve radikalleşme ilişkisine dair en çarpıcı tespitlerden birisi, farklı disiplinlerde okuyan öğrencilerin farklı tür örgütlere katılmaya daha *yatkın* oldukları tespittir. Gambetta ve Hertog’a göre, mühendisler dini motifli terör örgütleri başta olmak üzere, sağ çizgide yer alan terör örgütlerine katılırken, Kızıl Ordu Fraksiyonu ve Kızıl Tugaylar gibi radikal sol terör örgütlerine katılan militanlar ezici oranda sosyal ve insani bilimler alanlarından gelmektedir (Gambetta ve Hertog, 2016: x, 101-106, 125). Yani “insani ve sosyal bilimler mezunları ezici oranda sol eğilimli aşırılıkçı gruplara katılır, sağ çizgideki aşırılıkçı gruplardan ve radikal İslamcı gruplardan uzak dururlar” (Gambetta ve Hertog, 2016: 127). Ayrıca, sağ çizgideki örgütlerde bayan militan sayısı azken, sol örgütlerde bayan sayısı çok daha fazladır. Bunun da nedeni mühendisliklerde bayan sayısının az olması, sosyal ve beşeri bilimler alanlarında ise bayan sayısının çok daha fazla olması olabilir. (Gambetta ve Hertog, 2016: 142- 143). Özellikle dini motifli terör örgütlerinde mühendislerin yüksek oranda temsil edilmesi, mühendislik eğitimi ve mühendislik mentalitesiyle ilişkilendirilmektedir. Mühendislik mentalitesinin daha açık uçlu sosyal ve beşeri bilimlerin aksine karmaşık sorulara basit ve net cevaplara aramaya dayalı olduğu, mühendislik eğitiminin de zaten bunu beslediği not edilmektedir. Mühendisliğin siyasal eğilim anlamında muhafazakarlığa daha yatkın olduğu da ampirik olarak gösterilmiştir (Groll, 2013).

Gambetta ve Hertog’a göre, bunun da nedeni şudur: “bu disiplinler [sosyal ve beşeri bilimler] düzen, hiyerarşi ve sosyal sınırların korunmak yerine sorgulandığı alanlardır ve mühendislerin [eğitimlerinde öğrendiklerinin gereği olarak] uzak durduğu diğer ideolojik çizgide, yani sol çizgide, temsilci bulurlar (Hertog and Gambetta, 2016: 156). Gambetta ve Hertog, terör örgütlerine militan sağlayan mensuplarının belirli özelliklerde kişileri aradıklarını not eder. Sağ çizgideki örgütlerde bu kişiler, başta mühendislerken, sol örgütlerde sosyal ve insani bilimler öğrencileri olmaktadır (Hertog and Gambetta, 2016: 163; Sageman, 2004: 116). Bu bilgi son derece önemlidir çünkü “birisinin üniversite mezunu olduğunu bilmek onun ne tür bir aşırılıkçı gruba katılacağını bilmeye yetmez—üniversite mezunları sol ve sağ çizgide herhangi bir aşırılıkçı gruba üye olabilirler. Ancak birisinin üniversitede hangi bölümden mezun olduğunu bilmek —özellikle de bazı

üniversite bölümleri için— o mezunun hangi tür aşırılığa yakın hissedebileceğini veya hangi grubu itici bulacağı hakkında bilgi verebilir. . .” (Gambetta ve Hertog, 2016: 163).

Etnik Radikalleşme, PKK ve Üniversite

Üniversite, radikalleşme ve şiddet Türkiye'nin yabancıları olduğu bir konu değildir. Türkiye'de üniversiteler, farklı öğrenci gruplarının görüşlerini beğenmedikleri üniversite hocalarını tehdit ettiği, dersleri böldüğü, yurtları örgütlere adam kazanmak ve güvenli evler olarak kullandıkları mekânlar olageldi (Sayarı, 2010: 199-200). Ve bu süreçte, Sayarı'nın da belirttiği gibi, ideolojik motivasyonlu öğrencilerin yurtları güvenli evler ve örgütlere militan kazanma yerleri olarak kullandıkları, eğitimleri durdurdukları ve görüşlerini beğenmedikleri üniversite mensuplarını tehdit ettikleri bir ortamda etkin tedbirler almakta yetersiz kalmışlardı (Sayarı, 2010: 199-200). PKK özelinde eğitim kurumları ve radikalleşme ilişkisine bakıldığında ise, 1990'lı yıllara kadar çift yönlü bir tavrın olduğu görülür. Akkaya ve Jongerden (2011), üniversitelerin ve diğer eğitim kurumlarının 1970'li yıllarda PKK için militan kazanma yeri olduğunu söyleseler de (128-129; Radu, 2001; Marcus, 2007: 133), eğitim kurumlarının PKK'nın hedefinde olduğunu da görürüz. Özellikle Türkiye'nin güneydoğusunda PKK okulların basmış, yakmış ve öğretmenleri doğrudan hedef almıştır (İmset, 72, 82). Bu dönem PKK'nın eğitimi faydasız ve hatta zararlı gördüğü bir dönemdi (İmset, 72). Örgüt, sürekli sorgulayan, serbest düşünce ve tartışma ortamı arayan üniversite öğrencileri ve mezunlarının Stalinist bir liderlik ve komünist bir yapılanmaya uymadığını düşündü (Marcus, 134-135). Tabii ki bu dönemde Batı illerinde üniversite okuyup güneydoğuya dönen Kürt gençleri arasında, bölgedeki gençlere 'politik bilinç' aşılayanlar ve gençleri terör örgütüne aktif desteğe hazır hale getirenler de vardı (Agos, 2015) ancak genele bakıldığında PKK'nın hedef kitleleri 1980'ler alt sınıflardan gelen, az eğitilmiş veya eğitimsiz kitlelerdi (Yeğen, 2016 içinde Bruinessen ve Marcus, 2007: 371; Hudson, 85; Post, 2007: 75). 12 Eylül 1980 darbesi öncesinde öldürülen PKK'lı teröristler arasında Tezcür'ün biyografik bilgilerini topladığı 142 terörist içerisinde sadece ondördünün üniversite eğitimi vardı ve çoğunluğu lise mezunuydu (Tezcür, 2015: 256). Öyle ki 1980'lerin sonunda PKK'ya bazı üniversitelerden yoğun katılım olduğunda örgüt eğitilmiş kişilerin örgüte katılımına şüpheyle baktı. Devlet ajanı oldukları şüphesiyle onlarca üniversiteli PKK tarafından dağlarda katledildi (Marcus: 135).

Yeğen'e göre, PKK'nın bilinçli olarak eğitilmiş kesime yönelmesi ve üniversite öğrencilerinin ve mezunlarının örgüte katılmaya başlaması 1990'ların

başından itibaren (Yeğen, 2016: 375). Tezcür (2016) ise okuma yazma oranı arttıkça terör örgütlerine katılımın azaldığı hipotezinin PKK örneğinde 1990'lı yıllar için belki geçerli olduğunu ancak örgüt lideri Öcalan'ın yakalandığı 1999 yılı sonrasında üniversite eğitimi almış kişilerin de PKK saflarına yoğun şekilde katılmaya başladığını belirtmektedir (2016 251, 255-257). Tezcür'e göre, üniversite eğitimi almış olup da PKK saflarında savaşan her sekiz teröristten altısı örgüte 1999 sonrasında katılmıştır (2016, s. 257). Yine de bu dönemde de eğitimsiz kişilerin de örgütte yer almaya devam ettiğini görmek gerekir. Örgüt içerisinde eğitimli kişilerle eğitimsiz militanlar bir arada var oldular. Örgütün 1997 yılında kurduğu 'Canlı Bomba Taburları' toplumun en alt katmanından örgüte katılan kimselerden oluşuyordu. PKK'nın bu yıllarda gerçekleştirdiği bombalı saldırılardan çoğu genç, fakir ve eğitimsiz kişiler tarafından gerçekleştiriliyordu (Radu, 2001).

Özellikle son birkaç yıl içerisinde Kobani olaylarının patlak vermesinin ardından PKK'ya katılan çok sayıda üniversite öğrencisinin radikalleşme süreçlerinin üniversite eğitimleri sırasında başladığı görülmektedir. Örneğin, PKK'nın Suriye *franchise*'ı olan YPG'ye katılan Murat Özdemir için örgütün yaptığı açıklamada "Çocukluğundan beri çeşitli tarikatlarda dini eğitimler alan Özdemir'in 'politik mücadele'ye katılımı, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ni kazandığı Muş Alparslan Üniversitesi'nde öğrenci hareketi ile tanışması ile başladı" (Özgür gündem, 2016) denilmektedir. PKK'nın özellikle son on yıl içerisinde üniversitelerde farklı isimler altında, öğrenci ve gençlik dernekleri ve kulüpleri adları altında örgütlendiği bilinmektedir. Üniversitelerde PKK ile yakından ilintili, gençliği PKK çemberine dâhil etmek üzere kurulmuş 'Yurtsever Öğrenci Gençlik Hareketi'; 'Yurtsever Demokratik Gençlik Hareketi' gibi yüzlerce 'öğrenci topluluğu' bu süreçte hayata geçirildi.

Tezcür (2016), bahsedilen bu dönemde PKK'ya ve dini motifli terör örgütlerine katılanları, kendisinin oluşturduğu bir veri tabanı dâhilinde incelediği makalesinde, üniversite eğitimi döneminde veya eğitiminden sonra PKK'ya katılan militanların, örgüte katılmadan önceki dönemde gösterilere katılmak, örgütlü etkinlik düzenlemek gibi şiddet içermeyen siyasal etkinliklere katılmış olduklarını not eder (s. 259). Örgüt militanları arasında örgüte katılmadan önce şiddet içermeyen siyasal etkinliklere katılmış olanların oranı lise mezunu örgüt militanları arasında yüzde 40, ortaokul mezunları arasında yüzde 41, ilkokul mezunları arasında yüzde 30 ve hiç eğitim almamış olanlar arasında yüzde 25 iken, üniversite eğitimliler arasında en az yüzde 60'tır (s. 259). Bu da, üniversiteli gençler arasında aktif PKK militanlığına giden yolun ciddi oranda PKK sempatanlığı çerçe-

vesinde ‘şiddet içermeyen’ siyasal etkinliklerden geçtiğini gösteriyor. Bugünün ‘şiddet içermeyen’ PKK sempatanının siyasal etkinliklere katıla katıla zamanla örgüte girmesi ve teröre doğrudan bulaşması arasında çok ince fakat aşması çok kolay bir bağ bulunuyor. İdeolojik altyapısını kazanmış, PKK sempatanı ağlara dâhil olmuş üniversite gençliğinin PKK’ya aktif katılımı için bir olayın meydana gelmesi yetebiliyor (Özgürgündem, 2016a). Bu durum —öğrenci gösterilerinden terör örgütlerine katılıma giden bir yolun varlığı— Burleigh’in 1970 ve 80’lerde İtalya’da sol terör örgütlerine katılımların büyük oranda öğrenci gösterilerine katılımı müteakiben gerçekleştiği iddiasını akıllara getirir (2008, 203).

Bu bakımdan aşağıda da göstermeye çalışacağımız gibi Türkiye’deki bazı üniversitelerin, özellikle de sosyal ve insani bilimler fakültelerinin, PKK’nın ‘park alanı’ (Statera: 663) haline geldiği söylenebilir.¹ 2015 yılı içerisinde Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi’nden 10 öğrenci PKK’ya katıldıklarını açıklamıştır (Youtube, 2015). Yukarıdaki listede yer almayan Seran Altunkılıç’ın PKK ile tanışması ve örgüte katılması da *biyokimya* bölümünde okuduğu üniversite yıllarında gerçekleşmiştir (Guneydoğu Express, 2015). Bazı üniversitelerde oluşturulan söylemin PKK’nın söylemine doğrudan destek anlamına geldiği, bunun da ötesinde PKK’ya katılımların doğrudan övüldüğü görülmektedir. Örneğin, YPG’ye katılan ve Kobani’de öldürülen, Boğaziçi Üniversitesi yüksek lisans öğrencisi Nejat Ağırnaslı için Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümünün okul öğrencileriyle elektronik posta üzerinden yaptığı şu paylaşım oldukça tartışmalıdır: “Değerli arkadaşlar, Eski öğrencimiz ve meslektaşımız Suphi Nejat Ağırnaslı’yı Kobane’de mücadele verirken yitirmenin derin üzüntüsü içindeyiz. Nejat’ın güler yüzünü, mahcup bakışlarını, dostluğunu, dürüstlüğü, bitmek tükenmek bilmez enerjisini, eşitliğe, çoğulluğa ve özgürlüğe olan inancını, komünist düşünsel ve siyasi kişiliğini saygıyla anıyoruz.” Aynı üniversitede sosyoloji Bölümü hocalarından birinin YPG’ye katılımı “bugün Rojava’da, Kobane’de olan şeyler temel olarak barbarlığa ve insanlığını kaybetmişlere karşı bir mücadeledir” diyerek meşrulaştırması, doğrudan ‘yabancı savaşçılığı’ teşvik anlamına geldiği gibi şiddeti teşvik etmesi bakımından düşünce özgürlüğü ile de bağdaştırılması güçtür (Dinamikgazete, 2014). Bu noktada yine 1970’ler ve 80’ler Avrupasına dönecek olursa, Avrupayı kasıp kavuran sol terörizminin “entelektüel manevi babaları”nın en azından bir kısmının üniversitelerde bulunduğu suçlamasını

1 Metnin devamında da gösterileceği gibi, PKK özelinde böyle bir durumdan bahsedilebilirse de Suriye’den örgüte katılımlar konusunda farklı bir durum ortaya da çıkabilir. PKK’nın Suriye örgütlenmesinde önemli rol oynayan, üst kademe lider kadroda yer alan Bahoz Erdal ve Nasr Abdullah tıp okumuşlar, Şahin Silo ise mühendislik okumuştur. “The PKK’s Fateful Choice in Northern Syria”, *International Crisis Group*, Middle East Report N. 176, 4 May 2017, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/eastern-mediterranean/syria/176-pkk-s-fateful-choice-northern-syria>

hatırlatmak faydalı olabilir. Örneğin, Floransa Üniversitesinde kriminoloji profesörü olan Giovanni Senzani Kızıl Tugaylar örgütünün liderlerinden birisi olmak suçlamasıyla tutuklanmıştır. Yine İtalya’da Kızıl Tugaylara üye olanlardan birisi tanınmış Dante uzmanlarından Enrico Fenzi idi (Burleigh: 2008, 218-9).

Son dönemde PKK’ya katılan üniversite öğrencilerine dair daha fazla bilgi vermeden önce Türkiye’de DHKP-C ve MLKP gibi diğer radikal sol terör örgütleri bağlamında üniversite ve radikalleşme ilişkisini ele almak gerekir.

Türkiye’de Aşırı Sol ve Radikalleşme

Türkiye’de ki aşırı sol grupların ana amacı mevcut anayasal düzeni yıkıp komünist ideolojinin yayılmasını sağlamak ve Marksist/Leninist bir düzen kurmaktır. Aşırı sol örgütler, 1960’lı yılların sonundan itibaren bu hedefi gerçekleştirmek amacıyla şiddet eylemlerini ülke geneline yaymaya çalışmışlardır. Aşırı sol örgütler bu şiddet siyasetini uygulayabilmek ve devam ettirebilmek için farklı yapılanmalara gitmiştir. Öğrenci, Memur ve İşçi kesimlerini kapsayacak şekilde yasal mevzuata uygun yapılanmalar sol örgütlerin “Parti” grubu için beşeri ve maddi sermaye görevi görmektedir. Türkiye’de sol örgütler “Parti” çatısıyla yasal haklardan istifade ederek asıl hedeflerini kamufle edebilen birtakım siyasi parti, kurum, dernek ve sendikalar kurmuşlardır. Bunlar da günümüzde ülkemizde görülen aşırı sol radikalleşmesi içinde radikal çevreyi (*radical milieu*) oluşturmaktadır. “Parti” yapılanmasının silahlı kanadını oluşturan “Cephe-Müfreze-Manga” gibi oluşumlar da bu hedeflerin uygulama aşamasındaki şahin politikaları uygulayan illegal yapılanmalardır. Özellikle son zamanlarda üniversite gençliği arasında “Parti” yapısı içerisinde görülen radikalleşmeden ziyade, “Cephe-Müfreze-Manga” merkezli bir radikalleşmeye doğru eğilim söz konusudur. Genellikle aşırı sol örgütler içerisinde yaşanan rekabet ve hizipleşmelerde bu iki yapının hiyerarşik düzende nerede olduğu ve karar mekanizmalarında ne ölçüde etkin olacağı günümüz aşırı sol örgütler için tartışmalı bir konudur.

Türkiye’de aşırı sol alanda kurulmuş ve faaliyete geçmiş olan ilk yapılanma 1920 yılında kurulan Türkiye Komünist Partisi’dir (TKP). 1920 ve 1960 yılları arasında dönemin uluslararası siyasal konjonktürünün de etkisiyle tek organize sol örgüt olan TKP fazla gelişme alanı bulamamış ve radikal çevresi daha çok sanat, fikir hareketi olarak kamufle edilmiş yapılardan ve üniversite gençliği içerisinde dernekler ile yan örgütlerden oluşmuştur. 1960-1971 arası dönemde ise 1961 Anayasası’nın “geniş hürriyetler ortamı getirmesi”, TKP’nin üniversitelerde ve diğer kamu kesim-

lerinde gençlik, işçi ve memur örgütlenmesini oluşturmasında yasal zemin oluşturmuştur. TKP içerisinde yer alan ve “Parti” grubunu yasal faaliyetler göstererek siyasi parti olarak Türkiye İşçi Partisi (TİP), işçi kuruluşu olarak Devrimci İşçi Sendikalar Konfederasyonu (DİSK), öğrenci örgütü olarak Fikir Kulüpleri Federasyonu (FNK) ve daha sonra DEV-Genç, memur örgütlenmesi olarak da Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS) kuruldu. 1971-1980 döneminde ise başka adlarla ortaya çıkan grupların yapılarını oluşturmasıyla meydana gelen silahlı ve bombalı saldırı, fidye için adam kaçırma ve banka soygunları TKP’nin de bölünmesine neden oldu. 1971 yılının ilk aylarından itibaren liderlik ve strateji farklılıkları nedeniyle yeni aşırı sol örgütler olan Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO), Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (THKP-C), Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi (TİİKP) ve daha sonra bu yapı içerisinde kopan Türkiye Komünist Partisi Marksist-Leninist (TKP-ML) TKP’den koparak ortaya çıkmıştır.

12 Eylül askeri darbesiyle radikal sol örgütlerin “Parti” ve “Cephe-Müf-reze-Manga” yapısı önemli ölçüde güç kaybetti. Askeri müdahaleyle birlikte aşırı solda yer alan örgütlere %35 ile %30 arasında değişen güç kayıpları yaşanırken; yapılan operasyonlar neticesinde yakalanan aşırı sol örgüt mensuplarının sayısı 98.904’dür ve bunlardan 21.764’ü hüküm giymiş olup, geriye kalanlar ise tahliye edilmiştir (Yükseköğretimkurulu, 1985: 97). Cezaevlerinden tahliye olan aşırılıkçı sol mensupları özellikle tutuklu buldukları süre zarfında mahkûm dayanışması çerçevesinde bir radikalleşme süreci içerisinde yer aldılar. Cezaevlerinde almış oldukları Marksist/Leninist/Komünist teorik eğitimleri tahliye olduktan sonra kendi sosyal çevrelerine de taşıyarak üniversite öğrencileri, meslek mensupları ve işçileri de mobilize ettiler ve radikal çevreyi oluşturdular. İşçi, memur, öğretmen ve üniversite gençliği içerisinde hücre teşkilatları kurmak, çeşitli sanat ve spor faaliyetleri adı altında propaganda faaliyetlerini sürdürmek, bakanlık, kamu kurum ve kuruluşlarına sızarak, yeni kadrolar oluşmasını sağlamak askeri darbe sonrası aşırı sol örgütlerin gündemini oluşturdu.

Bu dönemde aşırı sol örgütlerin radikalleşme ağlarında üniversiteler ana omurgayı oluşturmaktaydı. Örneğin TKP gençlik kesimine yönelik politikasını stratejisini eskisi gibi işçi-köylü-öğrenci “Parti” çatısını bozarak işçi-köylü grubunu gençliğin bulunduğu “Parti” kesiminden ayırdığı bir strateji benimsemiştir. Gençlik kesimi çalışmalarını il ve büyük ilçelerde öğrenci ve semt gençliği şeklinde yürütülmesini ve gençlik kesiminde ki örgütlenmede illegal ekipler kuruldu. TKP’nin 1980 askeri müdahalesi sonrası benimsediği bu yapılanma doğrultusunda gelecek dönemde TKP’nin gençlik ve özellikle yükseköğretim kurumlarında örgütlenmeye ağırlık vererek yarı legal ekipler ve illegal parti birimleri şeklinde üç aşamalı bir yapı ile hedeflerine ulaşmaya çabaladığı anlaşılmaktadır.

Bugün üniversite öğrencileri içinde YÖK'ün uygulamalarına karşı gelişen tepki ve muhalefetin var olduğu, bu muhalefetin ise mücadeleye dönüşmesinin mümkün olmayacağı ve heba olup gideceği ancak, uygun mücadele biçimlerinde kanalize edilen öğrenci kitlelerinin birliğinin sağlanması, öğrenci komitelerinin oluşturulması, böylece ihtiyaca cevap verecek örgütlenme biçiminin ortaya çıkacağı belirtilerek; üniversite öğrencilerinin YÖK'ün ve vize sınavlarının kaldırılması, yönetmeliklerin değiştirilmesi, harçların kaldırılması, vb. gibi talepler etrafında öğrenci komiteleri kurmaya çalışmaktadır. (Yükseköğretimkurulu, 1985: 97).

DHKP-C, Üniversiteler ve Radikalleşme

Üniversite gençliği üzerinden 1990'ların başından itibaren radikalleşme dinamiklerini ortaya koyan aşırı sol gruplar gerçekleştirdikleri silahlı eylemlerle yeniden görünürlük kazanmaya başladılar. 1994'de Devrimci Sol örgütünün "Partileşme" kararı alması ve Dursun Karataş'ın da Marksist-Leninist bir yapıyı bu partiye entegre ederek kurduğu Devrimci Halk Kurtuluş Partisi ve bu partinin silahlı kanadını oluşturan "Cephe" ile birlikte Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi, 1990'lardan sonra üniversitelerde görülen aşırı sol radikalleşmesinin ana aktörlerinden biri haline geldi. 1994 yılından itibaren şiddet eylemlerini ülke geneline yaymaya çalışan örgüt, adını 1994'de Doğru Yol Partisi (DYP) Şişli binasına yaptıkları saldırıyla duyursa da 1996 yılında gerçekleştirdikleri Özdemir Sabancı suikastıyla adını daha geniş kesimlere duyurdu. 1996-2000 yılları arasında örgüt diğer aşırı sol örgütler gibi açlık grevleri ve ölüm oruçlarıyla da gündeme geldi. Bu eylemleri gerçekleştirerek kamuoyundan destek sağlamaya çalışan örgüt özellikle 1986 yılında kurulan Tutuklu ve Hükümlü Aileleri ile Dayanışma Derneği (TAYAD) ile daha fazla gündeme geldi.

Aslında ana gayesi 12 Eylül askeri darbesinin neden olduğu ağır işkence ve baskı ortamının neden olduğu insan hakları ihlallerine karşı mücadele olan TAYAD'ın bu dönemde DHKP-C'nin "Parti" çatısı altında ölüm oruçları ve açlık grevi eylemleriyle anılması DHKP-C'nin beslediği radikal sosyal ağları ne kadar genişletebileceğini göstermesi bakımından önemlidir. Cezaevlerinde ölüm oruçları ve TAYAD'lıların gerçekleştirdiği açlık grevleri özellikle örgüt için şiddete başvurmada radikal bir söylem ve anlatı (narrative) temeli oluşturmaktaydı. 2000 yılında devlet yetkilileri cezaevlerinde tekrardan kontrolü sağlamak ve bazı tutuklu ve hükümlülerin F tipi cezaevlerini protesto etmek amacıyla yaptıkları açlık grevine son vermeyi amaçladıkları "Hayata Dönüş Operasyonu"nu gerçekleştirdi. Yirmi cezaevine birden yapılan operasyon neticesinde otuz tutuklu yaşamını yitirken yüzlerce kişi de yaralanmıştır, fakat bu operasyon neticesinde örgütün cezaevlerinde ve sosyal çevresinde görülen radikalleşme ağları hasar aldı.

Hayata Dönüş Operasyonu'nu DHKP-C için farklı stratejilere itti ve özellikle bu operasyon başta olmak üzere diğer örgütsel faaliyetler de öldürülen mensupların söylem ve anlatılarla üniversite gençleri arasında kahramanlık mitleri oluşturmaya çalıştılar. Bu mitleri kullanmak içinde TAYAD gibi örgütle doğal bağı olmasa da örgüt mensuplarına adadıkları şarkı sözleri yazan Grup Yorum, üniversitelerde kullanılan aşırı sol radikal söylemin taşıyıcısı ve tedarikçisi oldu. 1985 yılında Marmara Üniversitesi İletişim bölümünde okuyan Kemal Sahir Gürel, Tuncay Akdoğan, Metin Kahraman ve Ayşegül Yordam tarafından kurulan Grup Yorum hakkında dört yüze yakın dava açılmıştır. Bu süreç zarfında grubun yirmi üç üyesi yasa dışı faaliyetlerde bulunmak ve örgüt propagandası yapmak suçuyla tutuklandı. Grup Yorum'un "Geliyoruz" albümünde yer alan Sibel Yalçın Destanı, 1994 yılında Doğru Yol Partisi Şişli ilçe binasına eylem gerçekleştiren ve 1995 yılında öldürülen örgüt mensubuna atfedilmiştir. Yine 2005 yılında Adalet Bakanlığına intihar saldırısı düzenleyen ve "Yıldızlar Kuşandık" isimli şarkının sözlerini yazan Eyüp Beyaz'a vurgu yapılmaktadır. Örgütün radikalleşme söylemini oluşturan, bu sürece katkıda bulunan ve 1996 da cezaevlerinde sıkça görülen ölüm orucu eylemlerinde yaşamını yitiren militanlara atfen yazılan "Biz Varız" albümünde yer alan Boran Fırtınası ve hayata dönüş operasyonunda ölenler için 'Diri Diri Yaktılar' isimli şarkılar Grup Yorum tarafından seslendirilmiştir.

Grup Yorum'un şarkılarında dillendirilen söylemin ana kitlesi şüphesiz üniversite gençliğidir. 2012-2016 yılları arasında DHKP-C'nin terör saldırılarını gerçekleştirenlerin üniversite okuyan ve 21-29 yaş arası gençlerden oluştuğu görülmektedir. Radikalleşme sürecinde önemli olan anlatıların silahlı eylem gerçekleştiren kişilerin üzerinde bir motivasyon kaynağı oluşturması, aşırı sol örgütlerin müzik grupları arasındaki organik ve inorganik bağı anlaşılmamasında zorunlu kılmaktadır.

1990'ların ortasından itibaren şiddet eylemlerini artıran DHKP-C 2012 yılından itibaren yirmi bir terör eylemi gerçekleştirdi. Fakat örgüt şiddet eylemlerini 2000'li yıllardan sonra ise suikast ve fedai eylemlerine çevirdi. Şüphesiz bu tür bir strateji izlemesinde "Cephe"nin örgüt içinde "Parti"yi kontrol alması önemli rol oynamıştır. Örgütün yeni stratejisinde de üniversiteler kilit rol oynamaktaydı ve eylemlerin çoğunu üniversitelerde okuyan veya eğitimini yarı da bırakmış kişiler tarafından gerçekleştirildi. DHKP-C'nin üniversite öğrencileri arasından seçtiği eylemcilerine baktığımızda çok ilginç ve diğer terör örgütü mensuplarından farklı profillerin ve radikalleşme süreçlerinin olduğu görülmektedir. 2009 yılında Hayata Dönüş Operasyonu'nu gerçekleştirenler arasında olan dönemin Adalet Bakanı olan Hikmet Sami Türk'e kaşı yapılan suikast eylemi Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi Didem Akman (25) ve 16 Haziran 2012 yılın-

da polis memurunu şehit eden Sultan Işıklı bu tipolojinin önemli referans noktasını oluşturmaktadır. Hacettepe Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde okuyan Işıklı, örgüte üniversite yıllarında katıldığını ve daha sonra silahlı eylemlere varacak ölçüde radikalleştiği anlaşılıyor. 31 Mart 2015 tarihinde İstanbul Çağlayan'daki Adalet Sarayı'na gerçekleştirdikleri terör eylemiyle Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim Kirazı şehit eden Şafak Yayla (21) ve Bahtiyar Doğruyol (28)'da üniversite öğrencileriydi. Şafak Yayla başarılı bir lise geçmişine sahip olmasına rağmen iki abisi de DHKP-C mensubuydu. Yayla'nın diğer profillerinden farklı olarak radikalleşme sürecine aile içerisinde başladığı görülüyor. Yayla'nın örgütle olan bağlantıları İstanbul Hukuk Fakültesini kazandıktan sonra da devam etti. Bahtiyar Doğruyol da Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Tiyatro bölümünde okurken örgütsel doküman ve propaganda-ajitasyon rolü oynadığı ama ilerleyen aşamalarda da silahlı şiddete dönüşen bir radikalleşme sürecinden geçtiği anlaşılıyor. Savcı Kiraz'ın şehit edilmesinden bir gün sonra İstanbul Vatan caddesindeki Emniyet Genel Müdürlüğüne silahlı eylem gerçekleştiren ve daha önce de Sultanahmet'te Polis noktasına silahlı saldırı düzenleyen Elif Sultan Kalsen (26) de Kocaeli Üniversitesinde Uluslararası İlişkiler Bölümü öğrencisiydi. 3 Mart 2016 yılında İstanbul Bayrampaşa'da ki Çevik kuvvet binasına saldırı düzenleyen Berna Yılmaz (27), Ankara Üniversitesi Antropoloji bölümü öğrencisiyken; Çiğdem Yahşi (27) de İstanbul Üniversitesi öğrencisiydi.

DHKP-C'nin son dönem eylemlerini gerçekleştiren bu profillere baktığımızda radikalleşme çevresinin daha çok üniversite öğrencileri arasından ama farklı radikalleşme süreçlerinden gelen kişileri seçtiği görülüyor. Örgüt mensuplarının kuruldukları dönemde en çok kullandıkları söylem pratiği emperyalizmle mücadele kapsamında sanayici ve iş adamlarına karşı suikast ve kaçırma eylemleriyken bu durum 2000'li yıllardan itibaren devletin cezaevlerini kontrol altına almasıyla kolluk kuvvetlerine karşı yönelmiştir. Örgütün üniversite öğrenciler arasında radikal çevrenin oluşturulmasında kullandıkları söylemler ve anlatılar parasız eğitim, YÖK'ün kaldırılması, mezhepsel kimliklerin özgürleştirilmesi ve özellikle toplumsal gösteriler sırasında yaşanan can kayıplarının devlet tarafından aydınlatılmamasıdır.

MLKP, Devrimci Karargâh ve Radikalleşme

MLKP diğer sol örgütleri takiben 1994 yılında kurulsada örgüt bazında kuruluş tarihini 1995'te gerçekleştirdikleri I. Parti ve Birlik Konferansına dayandırmaktadır. MLKP özellikle kurulduğu tarihten itibaren hayata dönüş operasyonuna kadar ceza evlerinde süren ölüm orucu eylemlerine aktif rol oynadı. Merkez komite üyesi Hüseyin Demircioğlu ve Tuncay

Yıldırım ölüm oruçları eylemlerinin önde gelen isimleriydi. 2000'lerden sonra ise stratejisini gençlik yapılanması olan Komünist Gençlik Örgütü (KGÖ) üzerine kurdu. KGÖ, ideolojik olarak partiye bağlı, örgütsel olarak bağımsız bir gençlik örgütlenmesidir (Akyol, 122). Bugün için Ezilenlerin Sosyalist Platformu ve bu patinin "Cephe" yapısını oluşturan Fakirlerin ve Ezilenlerin Silahlı Kuvvetleri MLKP ile eşgüdüm halinde hareket etmektedir.

Devrimci Karargâh Örgütü (DKÖ) ise bu iki örgütten farklı olarak 2005 yılında kuruldu. 2009 yılında polisle girdiği çatışmada öldürülen Orhan Yılmazkaya örgütün lideriydi. 1970 yılında Almanya'da doğan Yılmazkaya, 1987'de Kabataş Erkek Lisesi'ni, 1994'te İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. 1994'te kapatılan Sosyalist İktidar Partisi'nde (SİP) siyasal harekete katıldı. Orhan Yılmazkaya daha sonra siyasi tavrını 2000'lerin başında kuruluna Bedrettin Hareketinde ortaya çıkardı ve 2006 yılına kadar PKK'nın Suriye ve Kandil kamplarına Hamdi ve Can kod adlarını kullanarak askeri ve siyasi eğitim aldı (Youtube, 2009). Orhan Yılmazkaya akademik çalışmalarıyla da kamuoyunda sıklıkla gündeme geldi. 2002 yılında Türkçe olarak Çitlembik Yayınlarından çıkan "Aydınlık Kubbenin Altındaki Sıcaklık: Türk Hamamları" ile alanında ilk sayılabilecek bir eseri kaleme aldı. 2003 yılında aynı yayınevinden kitabı İngilizce olarak çıkan Yılmazkaya bu eserinden dolayı 2003 yılında CnnTürk'e röportaj vermiştir (İstanbulhaber, 2009). Orhan Yılmazkaya 2009 yılında Bostancı'da emniyet güçleri altı buçuk saat çatışma sonucu ölü olarak ele geçirildi. Yılmazkaya'nın sahip olduğu profil özellikle ülkemizde görülen radikalleşme süreçleri açısından da önemli göstergelere sahip. Yılmazkaya'dan sonra DKÖ'de liderlik sorunu ortaya çıktı ve Almanya'da yaşayan Serdar Kaya ile Sincan cezaevinde yatan Sarp Kuray arasındaki gerilim ve açmazlar örgütü zayıflatmış durumda bıraktı (Medyadev, 2016).

Farklı Etmenler, Profiller ve Söylem

DHKP-C ve Şafak Yayla örneğinde kısmen değindiğimiz gibi, bu makalede 'üniversite' olarak dile getirilen faktör radikalleşme *sebebi veya mekanı* olarak ele alınmıyor. Üniversite, radikalleşme *nedeni* olarak ele alınmadığı gibi, tek faktör olarak da ele alınmamalıdır. Bugün PKK'ya katılan birçok gence ve üniversite öğrencisinin profilleri değerlendirildiğinde, ciddi oranda aileden başlayan bir radikalleşmeden bahsetmek gerekiyor. Bunun da radikalleşme ve terör çalışmalarında tanıdık bir süreç olduğunu belirtmeliyiz. Örneğin, Dillon (1996) İrlanda Kurtuluş Örgütü (IRA) için terör eylemlerini İngiltere'ye taşımak için oluşturdukları terör hücrelerinin mensubu kızkardeşler (*Dolours ve Marion Price*) için şöyle demektedir:

“kesin olan şudur ki Price kardeşler hareketin içinden gelen aileleriyle birlikte kendilerini cumhuriyetçiliğe adanmışlardı. Sadakatlerinin nereye olduğu konusunda tereddütleri yoktu ama IRA üyeliklerini gizlemişlerdi. Aile geçmişleri, kız kardeşlerin gençler arasında hislerin yoğunlaştığı, duyguların tavana vurduğu anda IRA’ya katılmalarını kaçınılmaz kılıyordu” (Dillon, 1996: 165). Bu bakımdan son dönemde PKK’ya katılan bazı gençlerin örgüte anne babaları tarafından uğurlandıkları görülmektedir. Kızı Kobani’de öldürülen bir baba “Siyasi çalışma kendisine önerilmesine rağmen kızının savaşmak istediğini” belirttikten sonra “eşi ile birlikte kızlarını savaşa uğurladıklarını” ifade etmektedir. Yine kendi ifadesine göre, “çocuklarını PKK Lideri Abdullah Öcalan’ın ideolojisiyle yetiştirip eğittiklerini” söylemektedir (Anfmobileun, 2014). Buna benzer çok sayıda örnek bulmak mümkündür. (Evrenselhaber, 2015; Evrenselhaber, 2015a; Diclehaber, 2016)

Son dönemde özellikle Kobani olayları sırasında Rojava devrimi söylemiyle PKK’ya katılan üniversite öğrencilerinin bir kısmına dair bilgiler açık kaynaklardan toplandığında karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır:

İsim	Doğum Tarihi/Yeri	Üniversite	Bölüm
1) A. F. K.	1991/Van-Çatak	Muğla Üniversitesi	İşletme
2)E. T.	1988/Diyarbakır	Balıkesir Üniversitesi	Coğrafya Öğrt.
3) İ. O.	N/A	Dokuz Eylül Üniversitesi	Kimya
4) C. K.	N/A	Ege Üniversitesi	Coğrafya
5) İ. G.	N/A	Celal Bayar Üni.	Edebiyat
6) S. Ş.	N/A	Celal Bayar Üni.	Sağlık
7) E. Ş.	N/A	Dokuz Eylül Üni.	Felsefe
8) Y. Y.	1989/Ağrı	18 Mart Üni.	—
9) C. K.	Kars	Marmara Üni.	Hukuk
10) R. E.	N/A	Pamukkale Üni.	Büro Yön.
11) Ş. C.	N/A	Munzur	Bilgisayar Müh.
12) P. Ö.	N/A	Ege Üniversitesi	Coğrafya
13) E. Y.	N/A	Dicle Üniversitesi	Tıp Fak.

14) S. N. A.	1984	Boğaziçi Üniversitesi	Sosyoloji
15) E. A.	1992	Musafa Kemal Üniversitesi	—
16) U. N.	Erciş, Van	Sakarya	Sosyoloji
17) C. B.	N/A	Siirt Üni.	—
18) H. Ç.		İstanbul Üni.	Gazetecilik
19) A. Ü.		Marmara Üniversitesi	Coğrafya
20) B. D. C. (A. S.)	Kasım 1993/ Diyarbakır- Ergani	İstanbul Üniversitesi	—
21) S. Ç. D.	1992/Kars	Balikesir Üniversitesi	Seyahat İşletmeciliği
22) E. Ç.	1984/Batman	İstanbul Üniversitesi	Siyasal Bilgiler
23) N. A.	1996 doğumlu	Çankırı Karatekin	Felsefe
24) L. N.		Mimar Sinan	Güzel Sanatlar
25) K. O.		Marmara Üniversitesi	Kalkınma İktisadı
26) Y. E.	1991	Dicle Üni	Tıp Fakültesi
27) Ş. B.		Mersin Üniversitesi	Tarih Öğrt.
28) M. Z.		Dicle Üni.	Tıp Fak.
29) A. A.		Dicle Üni.	Tıp Fakültesi
30) H. Ö.		Dicle Üni.	Fen Fakültesi
31) C. Y.	1993	Yalova Üniversitesi	—
32) İ. O.	1997	Dicle Üni	Sınıf Öğrt.
33) T. K.		Ardahan Üniversitesi	Çağdaş Türk Edebiyatı
34) E. S.	1991	Pamukkale Üni	Psikoloji
35) A. G.	Bingöl; İstanbul doğumlu	Yıldız Teknik Üni	Siyaset ve Uluslararası İlişkiler
36) E. A.	1993/Adana	İstanbul Üni/ Ankara Üni	—

37) M. Ö.	Muş-Çiriş	Muş Alparslan Üni	İktisadi İdari Bilimler Fak.
38) M. Ş.	N/A	Akdeniz Üni.	—
39) D. Y.	N/A	Akdeniz Üni	—
40) D. D.	N/A	Akdeniz Üni.	—
41) N. Y.	N/A	Selçuk Üniversitesi	—
42) Ş. Y.	1991/ Zonguldak	İstanbul Üni	Hukuk
43) B. Y.	N/A	Uludağ Üniversitesi	Fen-Edebiyat
44) S. I.	N/A	Hacettepe Üni	İngiliz Dili ve Edebiyatı
45) H. S. G.	N/A	Yıldız Teknik Üni	Bilgisayar Öğretmenliği
46) E. Ç.	N/A	Ankara Üni	Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesi

Bu tabloya baktığımızda, Hertog ve Gambetta'nın söylediği gibi, PKK'ya ve diğer radikal sol örgütlere katılan üniversitelilerin (mezunlar ve aktif öğrenciler) ezici oranda sosyal ve beşeri bilimlere ait disiplinlerden geldikleri görülmektedir. Bu örgütlerin dile getirdikleri söylemin ve kavramların (son dönemde kullanılan 'demokratik konfederalizm' 'demokratik otonomi' gibi) bu disiplinlerde okuyan gençlere daha fazla hitap ettiği söylenebilir. Özellikle sınırimızın yanı başındaki *Ayn el-Arab* (Kobani) bu anlamda PKK için Küba'nın *Aydınlık Yol* terör örgütü adına gördüğü işlevi görmektedir. Kobani'de bomba eğitimi aldıktan sonra Adana'da bombalı araçla saldırı planlayan ve 4 Ekim'de yakalanan 5 PKK'lıdan birisi yine üniversite öğrencisiydi. *Ayn el-Arab*'da ki gelişmeler sadece PKK'yı değil aşırı sol örgütler içinde bir radikalleşme sürecini beraberinde getirmiştir. Mart 2016 yılında PKK'nın öncülüğünde kurulan ve Suriye'nin Kuzey bölgesi olmak üzere terör eylemlerini Türkiye'ye yaymak isteyen on civarı illegal sol örgüt *Halkların Birleşik Devrim Hareketi*'ne katıldığını açıklamıştır (Özgurgundem, 2016b). Bu durum sol örgütler için bir uyanış olarak kabul görmektedir ve bir çok sol örgüt mensubu olan üniversite öğrencisi örgütler tarafından Suriye'ye götürülüp eğitilmektedir. Fakat son zamanlarda bizzat aşırı sol örgüt mensubu olan öğretmen ve eğitimcilerinde bir radikalleşme sürecinden geçtiği çıktı. Örneğin 2015 yılında polis operasyonu ile öldürülen Yeliz Erbay (Berçem Renas) sekiz yıl öğretmenlik yap-

tıktan sonra 2008 yılında MLKP'nin silahlı kanadı olan FESK'e katıldığı ve bizzat MLKP'nin Suriye kamplarında bombalama ve sabotaj eylemleri aldığı ortaya çıktı. Yeliz Erbay'ın ablasının bir önceki seçimlerde İzmir 2. Bölgeden milletvekili adayı olduğu ve babasının din görevlisi olarak uzun yıllar Almanya'da görev yapması sol örgütlerin radikalleşme süreci konusunda şaşırtıcı bir örnek sağlamaktadır.

Son zamanlarda üniversite yerleşim alanları hem sol hem de sağ örgütler açısından örgüt mensuplarının yerleşim sağlamaya çalıştıkları mekanlar haline geldi. Örgütlerin bu tür bir strateji belirlemelerinde öğrencilerle daha rahat kurabilmeleri ve çevresel şartlar itibariyle güvenlik ve istihbarat radarlarından uzaklaşmaya çalışmaktadırlar. MLKP 2011 yılından itibaren FESK çatısı altında Suriye'ye götürdüğü ve bizzat PKK kamplarında sabotaj ve bombalı saldırı eğitimi alan kişileri ülkeye geri getirerek üniversite kampüslerine yakın yerleşim alanlarını kullandıkları bir strateji izlemektedir. İzmir'de gerçekleşen ve polis operasyonlarıyla medyaya çıkan haberlerden bu durum kolaylıkla anlaşılabilir (Dhatv, 2017). Bu yüzden ülkemizdeki terör örgütleri radikalleşme sürecini sadece kampüs içinde oluşturmuyor, ayrıca kampüse yakın olan alanlarda da bu süreci devam ettirebilmek için üniversiteleri kullanabiliyor. Eğitim formasyonu almış ve ailesi ile birlikte yurt dışında da yaşamış olan birisinin radikalleşme sürecinden geçerek çatışma bölgelerine gitmesi ülkemiz için bu konuda farklı politikaların ortaya çıkarılması gerektiği gerçeğiyle karşı karşıyayız.

PKK'nın üniversiteleri örgüte militan kazandırma yeri olarak görme politikası bilinçli bir stratejinin eseridir (Haber10, 2015). Örgüt liderlerinden Murat Karayılan 31 Ekimde özellikle Kürt gençlerine seslendi ve örgüte katılmaları yönünde konuştu. "Zaferin yolu nereden geçer değerli gençler? Zafer sizler ile olur. . . Sizler Kürdistan gençliği olarak. . . Büyük bir sorumlulukla gelin ve katılım sağlayın. . . gençler gelmeli ve onları eğitmiyoruz. Böylesi bir süreçte bütün Kürt gençleri uzmanlaşmalıdır. Siyasette, savaşta, öz savunmada uzmanlaşmalıdır. . . O kadar akademilerimiz var. Gelin katılın ve kendinizi uzmanlaşmış profesyonel askerler yapın. . . Bugün bizden, Kürdistan halkından ve gençliğinden istenen budur. Ben inanıyorum ki Kürt gençleri Çiyagerlerin, Nudaların yolunda zamanında rollerini oynayacaklardır. . . Örgütün çalışmalarına katılın, YPS saflarına katılın, gerilla saflarına katılın" (Yeniöğürpolitika, 2016). Bu sözler PKK'nın son yıllarda özellikle gençler üzerinde yoğunlaştığını ve bilinçli olarak genç kesimi hedef aldığını göstermektedir.

Sonuç

Radikalleşme, terör ve terörizm literatürü giderek daha fazla oranda eğitilmiş bireyin aşırılıkçı gruplara katıldığını ve bu grupların daha bilinçli bir şekilde orta, eğitilmiş sınıfa yönelmiş durumdadır. Bu açıdan üniversiteler, bazı örgütler için yumuşak/korunmasız hedefler olarak saldırı hedef olurken, diğerleri açısından örgütlenme, aşırılıkçı ideolojilerini yayma ve örgüte farklı görevler için militan kazanma yerleri olabilmektedir. Radikal örgütlere katılan gençler arasında ise, sosyal ve beşeri bilimler öğrencileri ve mezunlarının daha ziyade sol tandanslı radikal örgütlere, özellikle mühendislik fakültesi öğrencileri ve mezunlarının ise dini motifli ve aşırı sağcı radikal gruplara katıldıkları hipotezini öne sürmek için yeterince veri bulunmaktadır.

Üniversitelerin radikal grupların amaçları için bu şekilde kullanılmasını engellemek ise pek çok tartışmayı beraberinde getirebilmektedir. Örneğin, İngiltere’de hükümetlerin uyguladığı politikaların, özellikle Müslüman öğrencilerin gözetim altında tutulması ve olağan şüpheliler olarak muamele görmelerine; dolayısıyla Müslüman toplumun yabancılaştırılmasına ve amaca tamamen ters bir etki yaratılmasına neden olabileceği söylendi (Saeed ve Johnson, 2016: 38, 40). Hangi özelliklerin (davranış, görünüş vs) radikalleşme göstergeleri olarak alınabileceğine dair literatürdeki belirsizlik ve muğlaklık, üniversite öğrencileri ve kampüsler söz konusu olduğunda daha da akut hale gelebilir (McGlynn ve McDaid: 14). Örneğin, Nottingham Üniversitesinde terör çalışmaları öğrencisi iki genç, dersleri için araştırma yaptıkları sırada edindikleri El-Kaide’ye dair kaynakları buldukları için şikayet üzerine gözaltına alındı ve tutuklandı (Thornton 422-423). Masum kişilerin bu şekilde göz altına alınması veya farklı davranışlara maruz kalması, tam aksi bir etki yaratıp, radikalleşmeyi tetikleyen unsura dönüşebilir.

Demokrasilerde üniversitelerden kendilerini ‘güvenlik aktörleri’ olarak konumlandırmalarını istemek ve böylece ‘güvenli üniversiteler’ talebinde bulunmak ‘akademik özgürlük’, ‘eleştirel düşünce’ ve ‘şeffaf demokratik tartışma’ ilkeleri bakımından oldukça sorunlu olabilmektedir (Thornton, 426-427) Ancak yine de, tüm risklerine rağmen, Thornton, üniversitelerin kampüste radikalleşme ve aşırıcılık konusunu tartışmaları gerektiğini ve hükümetlerin üniversitelerden bir şeyler yapmalarını beklemekte haklı olduğunu söyler (428). Bu bakımdan, üniversitelerdeki özgürlük ortamının terör örgütlerince istismar edilmesine engel olmanın bir yolu olarak, İngiltere’de olduğu gibi,, üniversite öğrencileriyle etkileşim kurmak isteyen her kurum ve kuruluşun üniversite yönetiminin onayından geçmesi olabilir.

Üniversite yönetimleri, öğrencilerin radikal söyleme ve içeriğe maruz kalmamaları adına etkinlik programlarının içeriğini bile değiştirebilmelidir (House of Commons Radicalization, 21).

Aşırılıkçı grupların üniversite kampüslerinde rahat hareket etmesini engelleyecek düzenlemelerin ve yasaların yapılması da önemlidir (Yusuf, 2016: 7). Türkiye’de ise en başta PKK, DHKP-C, MLKP vb. radikal terör örgütlerinde gençlik radikalleşmesinin hangi aşamada başladığını, bu örgütlere katılan bir üniversite öğrencisinin, bu bağlantıları lise veya öncesinden başlayarak getirip getirmediği, bu tür gençlerin oranını saptamak ve buna göre çalışmalar yapmak oldukça önemlidir. Üniversiteler, zaten örgüt bağlantıları olan ve bu mensubiyet çerçevesinde hareket eden, zaten radikalleşmiş bir genç için çalışmalarını genişletme alanı haline gelebilir.

Diğer yandan, hiç tereddütsüz, PKK ve diğer terör örgütlerini meşrulaştıran, şiddeti bir yöntem olarak haklı ve meşru gösteren herhangi bir konuşmacının, daha da önemlisi müzik grubunun üniversite kampüslerinden ve etkinliklerinden uzak tutulması; üniversite yönetimlerinin bu amaca yönelik gerekli müdahalelerde ve kontrollerde bulunması gerekmektedir. Üniversite yönetimlerinin ve idarecilerinin, alanında uzman isimler ve emniyet birimlerince radikal örgütlerin üniversite kampüslerindeki faaliyetleri, üniversite yönetimlerinin ve personelinin bu hususta yapması gerekenler konusunda, ‘akademik özgürlük’ ilkesi de göz önünde bulundurularak bilgilendirilmeleri, farkındalıklarının artırılması uygun olacaktır.

Türkiye özelinde Emniyet Genel Müdürlüğü yurtdışındaki birçok emniyet kurumunun ve aktörünün aksine gençlik radikalleşmesine dair, özellikle PKK bağlamında, uzun zamandır çalışmalar yapmaktadır. Üniversite, radikalleşme ve terör denklemiyle daha iyi mücadele edebilmek adına, emniyet personeline ‘uzmanlaşmaya’ önem vermek gerekiyor. Aksi takdirde, bir bölgeyi, lise ve üniversiteleri, lise ve/veya kampüs çevresini, etkili örgütleri bilen, gençlerle görüşmeler yapan ve güvenlerini kazanan bir emniyet mensubunun bir süre sonra tamamen farklı bir alanda ve kadroda değerlendirilmesi, kazanılan alan ve konu tecrübesinin boşa gitmesine, bu da mücadelenin sekteye uğramasına neden olabilmektedir. Eğitim, radikalleşme, üniversite ve terör bağlamının en açık örneklerinden birisini sunan Türkiye’de bu konuda atılması gereken çok adım bulunmaktaysa da, işe önce konuyu tartışarak başlamak gerekmektedir.

Kaynakça

- ALJAZEERA (2017). "Suicide attack hits Nigeria's University of Maiduguri". <http://www.aljazeera.com/news/2017/01/suicide-attack-hits-nigeria-university-maiduguri-170116112753904.html> (12.01.2017)
- AKKAYA, Ahmet Hamdi and JONGERDEN, Joost. 2011. "The PKK in the 2000s: Continuity through breaks?" in Marlies Casier and Joost Jongerden (142-162) *Nationalisms and Politics in Turkey: Political Islam, Kemalism and the Kurdish Issue* (New York: Routledge)
- BRADFORD, Emma & WILSON, Margaret A. 2013. "When terrorists target schools: An exploratory analysis of attacks on educational institutions." *Journal of Police and Criminal Psychology*, 28:127-138.
- BRANDON, James. (January 2011) "British Universities Continue to Breed Extremists" *Combating Terrorism Center at West Point, CTC Sentinel*. 4, 1, 6-8.
- BURLEIGH, Michael. 2008. *Blood & Rage: A Cultural History of Terrorism* (London Harper Perennial).
- DEL VECCHIO Giorgio (2016) "Political violence as shared terrain of militancy: Red Brigades, social movements and the discourse on arms in the early Seventies", *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*, 8:3, 212-226,
- DILLON, Martin. 1996. *25 Years of Terror: The IRA's War Against the British*. (Toronto, New York and London: Bantam Books).
- FAIOLA, Anthony and MEKHENNET, Souad (2017). "What's Happening to Our Children?" The Washington Post, 11 February, http://www.washingtonpost.com/sf/world/2017/02/11/theyre-young-and-lonely-the-islamic-state-thinks-theyll-make-perfect-terrorists/?utm_term=.d685e1895a66
- GROLL, Elias (2013). "There's A Good Reason Why So Many Terrorists Are Engineers", *Foreign Policy*, July 11, <http://foreignpolicy.com/2013/07/11/theres-a-good-reason-why-so-many-terrorists-are-engineers/>
- HABER10 (2015). "Terör Örgütü Dağdan Üniversitelere İniyor". http://www.haber10.com/siyaset/teror_organu_dagdan_universitelere_iniyor-106806
- HERTOG, Steffen ve GAMBETTA Diego. *Engineers Of Jihad: The Curious Connection Between Violent Extremism And Education*. New Jersey: Princeton University Press.
- HEWITT, Steve. (June2000). "'Information Believed True': RCMP Security Intelligence Activities on Canadian University Campuses and the

- Controversy Surrounding Them, 1961-1971”, *The Canadian Historical Review* 81 (2):191-228
- HOMELAND SECURITY INSTITUTE (2009), “Recruitment and Radicalization of School-Aged Children by International Terrorist Groups”, Final Report, http://homelandsecurity.org/docs/reports/Radicalization_School-Aged_Youth.pdf
- HOUSE OF COMMONS Home Affairs Committee (2012). “Roots of Violent Radicalization”, Nineteenth Report of Session 2010–12, Volume 1. <https://www.publications.parliament.uk/pa/cm201012/cmselect/cmhaff/1446/1446.pdf>
- HUDSON, Rex A. 1999. “The Sociology and Psychology of Terrorism: Who Becomes a Terrorist and Why?” *A Report Prepared under an Interagency Agreement by the Federal Research Division, Library of Congress.*
- HÜRRİYET (2017). “Samsunlu Üniversiteli Kıza PKK üyeliğinden 6 Yıl 3 Ay Ceza”, 23 Şubat, <http://www.hurriyet.com.tr/samsunlu-universiteli-kiza-pkk-uyeliginden-6-yil-3-ay-hapis-40375414>
- IBRAHİM, Saad E. “Anatomy of Egypt’s Militant Islamic Groups: Methodological Note and Preliminary Findings.” *International Journal of Middle East Studies* 12, no. 4 (1980): 423–453
- İMSET, İsmet (1992). *The PKK: A Report on Separatist Violence in Turkey (1973-1992)*. Ankara: Turkish Daily News Publications:
- KARAR (2016). “İzmir’de Yakalanan Terörist İtiraf Etti; PKK’nın Yeni Planı Ortaya Çıktı”. <http://www.karar.com/guncel-haberler/pkknin-yeni-planı-ortaya-cikti-267390#>
- KARAR (2017). “İzmir’de Saldırıda Kullanılan Araçları Alan Ev Sahibi Irak’a Kaçmış”. <http://www.karar.com/guncel-haberler/izmirde-saldirida-kullanilan-araclari-alan-ev-sahibi-iraka-kacmis-363661>
- MARCUS, Aliza (2007). *Blood and Belief: the PKK and the Kurdish Fight for Independence*. New York and London: New York University Press.
- MARSH, Sarah (2015). “Targets for Terror: the Shocking Data on School and University Attacks”. **The Guardian**. <https://www.theguardian.com/teacher-network/datablog/2015/apr/30/terror-data-school-university-attacks-peshawar>
- MCGLYNN, C ve MCDAID, S 2006. “Radicalisation and higher education: Students’ understanding and experiences”, *Terrorism and Political Violence*, ilk olarak online yayımlandı, DOI: 10.1080/09546553.2016.1258637

- MELZER, Patricia (2015). *Death in the Shape of a Young Girl: Women's Political Violence in the Red Army Faction* (New York and London: New York University Press).
- MİLLİYET (2016). "PKK'nın Eski Komutanı Peşmerge'yi Eğitiyor". <http://www.milliyet.com.tr/pkk-nin-eski-komutani-pesmergeyi-gundem-1972380/>
- POST, Jerrold M, (2007). *The Mind of the Terrorist: The Psychology of Terrorism from the IRA to Al-Qaeda* (New York, Palgrave).
- OSMAN, Mohamed Nawab Mohamed (2010) "Reviving the Caliphate in the Nusantara: Hizbut Tahrir Indonesia's Mobilization Strategy and Its Impact in Indonesia" *Terrorism and Political Violence*, 22:4, 601-622,
- RADU, Michael (2001), "The Rise and Fall of the PKK", *Foreign Policy Research Institute* <http://www.fpri.org/article/2001/01/rise-fall-pkk/>
- SAYARI, Sabri, 2010. "Political Violence and Terrorism in Turkey, 1976–80: A Retrospective Analysis", *Terrorism and Political Violence*, 22:2, 198-215.
- SAEED, T. & JOHNSON, D. (2016). "Intelligence, Global Terrorism and Higher Education: Neutralising Threats or Alienating Allies?", *British Journal of Educational Studies*, 64 (1): 37-51.
- SCHWARTZ, Stephen (Spring 2008). "Scientific Training and Radical Islam", *Middle East Quarterly*, 15 (2): 3-11.
- STATERA, Gianni "Student Politics in Italy: From Utopia to Terrorism". *Higher Education* 8 (1979): 657-667.
- The TRIBUNE (2016). Bacha Khan University Attackers Vow to Target Schools in New Video". 22 January. <https://tribune.com.pk/story/1032278/bacha-khan-university-attackers-vow-to-target-schools-in-new-video/>
- THORNTON, Rod (2011) "Counterterrorism and the neo-liberal university: providing a check and balance?" *Critical Studies on Terrorism*, 4:3, 421-429
- VARON, Jeremy (2004). *Bringing the war home : the Weather Underground, the Red Army Faction, and the revolutionary violence of the sixties and seventies*. London and Los Angeles: University of California Press).
- YEĞEN, Mesut. 2016. "Armed Struggle to Peace Negotiations: Independent Kurdistan to Democratic Autonomy, or The PKK in Context", *Middle East Critique*, 25:4, 365-383,
- YÜKSEKÖĞRETİM KURULU (1985). *Türkiye'de Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri*, 12 Nisan 1985 günü Yükseköğretim Kurulu merkez binasında verilen konferanslar

- YUSUF, Huma. February 2016. "University Radicalization: Pakistan's Next Counterterrorism Challenge". *Combating Terrorism Center at West Point, CTC Sentinel*. Vol. 9, No.2, ss. 4-9.
- TEZCÜR, Güneş Murat (2015). "Violence and Nationalist Mobilization: the Onset of the Kurdish Insurgency in Turkey", *Nationalities Papers*, 43 (2): 248-266.
- TEZCÜR, Güneş Murat (2016) "Ordinary People, Extraordinary Risks: Participation in an Ethnic Rebellion", *American Political Science Review*, 110 (2), May 2016, ss. 247-264.
- ZAMAN, Robert ve MOHAMMADİ, Abdul Ahad (October 2014). "Trends in Student Radicalization Across University Campuses in Afghanistan". **Afghan Institute for Strategic Studies.**

İnternet Kaynakları

- Agos, 2015, <http://www.agos.com.tr/tr/yazi/12956/haci-lokman-birlik-herkes-taniyabilsin-diye>
- Anfmobileun, 2014, <http://anfmobileun.news/guncel/cocuklarimiz-kanlariyla-sinirlari-kaldirdi>
- Dhatv, 2017, <http://www.dhatv.tv/gundem/Izmir-Buca-da-3-terorist-yakalandi-Buca-da-yakalanan-teroristlerin-kimlikleri-aciklandi-mi-Terroristler-nereye-saldiracakti-Detay-Haberin-Adresi-h9889.html>
- Dinamikgazete, 2014, <http://www.dinamikgazete.com/kobanede-bir-bogazicili-suphi-nejat-agirnasli/>
- Evrenselhaber, 2015. <https://www.evrensel.net/haber/106086/koban-de-yasamini-yitirenler-adanada-topraga-verildi;> [https://www.evrensel.net/haber/265755/aziz-guleri-binler-ugurladi;](https://www.evrensel.net/haber/265755/aziz-guleri-binler-ugurladi) <http://www.diclehaber.com/tr/news/content/view/457889?from=1251254157>
- İstanbulhaber, 2009, <http://www.istanbulhaber.com.tr/bostanci-teroristi-cnnturke-konusmus-haber-3679.htm>
- Özgurgundem, 2016b; <http://www.ozgur-gundem.org/haber/160421/halklarin-birlesik-devrim-hareketi-kurulusunu-ilan-etti>
- Özgürgündem, 2016, <http://www.ozgur-gundem.com/haber/137672/destanlarisiz-yazdiniz>
- Özgürgündem, 2016a, <http://ozgur-gundem.com/haber/160723/universite-siralarindan-direnis-barikatlarina>

‘5 Dil Bilen Biyokimyacı Kadın Gerilla Komutanı’, *Güneydoğu Ekpress*, 2 Haziran 2015, <http://www.guneydoguekspres.com/haber/8390/5-dil-bilen-biyokimyaci-kadin-gerilla-komutani.html>

Sendika14, 2015; Milliyet, 2014a, <http://sendika14.org/2015/02/mlkp-savascisi-emre-aslan-kobane-direnisinde-yasamini-yitirdi/>; <http://www.milliyet.com.tr/isid-le-catisirken-olen-ypg-li-gundem-1911963>

The Nation (2016). “TTP’s Conflicting Statements”, <http://nation.com.pk/national/21-Jan-2016/ttp-s-conflicting-statements>

Yeniözgürpolitika, 2016, <http://www.yeniozgurpolitika.org/index.php?rupel=lezgin&id=951>

Youtube, 2009, <https://www.youtube.com/watch?v=5IOqvVb8Ls4>

Youtube, 2015, <https://www.youtube.com/watch?v=RE0bR-eaKFI>